

Patronaty honorowe:

Eugeniusz Grzeszczak
Wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Adam Struzik
Marszałek Województwa Mazowieckiego

Adam Jarubas
Marszałek Województwa Świętokrzyskiego

Sławomir Sosnowski
Marszałek Województwa Lubelskiego

Organizatorzy:

Fundacja im.
Władysława Orkana

25 LAT MUZEUM
NIEPODLEGŁOŚCI

Muzeum Romantyzmu w Opinogórze

Mazowsze.
serce Polski

Powyższe Muzea są instytucjami kultury Samorządu Województwa Mazowieckiego

Patroni medialni:

STOLICA

Partner:

NAGRODA

IM. WŁADYSŁAWA ORKANA

2002-2014

NAGRODA

IM. WŁADYSŁAWA ORKANA

Władysław Orkan

Przygrywka

*Ukochałem lud biedny nad miarę -
 Bom się jego pieśnią wykołysał...
Ukochałem zwyczaje i gwarę -
 Które, dziecko, z piersi jegom wyssał.*

*Co mię wiąże z ludem jeszcze szczerzej,
 Powiem - choć mi wielu wiary nie da:
To niedola, która w nim się szerzy -
 Oto wspólna towarzysza - bieda...*

*Może ona zaćmiła mi oko
 I przestania serc biedaczych głębię -
Że nie mogę patrzeć tam...- wysoko -
 I od ludzi sam gnębiony - gnębię...*

*Może ona zaćmiła mi słońko
 I na nerwach zwinęła promienie,
Że gdy chodzę serc ludowych łąką,
 Poza światłem wszędzie widzę - cienie...*

*Poza światłem cienie widzę zawdy,
 Łzy mię ciągną więcej niżli blaski...
Lecz do ludu nie schodzę jak z łaski -
 Ja w nim samym szukam tylko - prawdy.*

3 października 1896

NAGRODA

IM. WŁADYSŁAWA ORKANA
2002-2014

Zebrał i opracował
TOMASZ SKOCZEK

Warszawa 2015

Projekt okładki
Natalia Roszkowska

Na okładce:
Pocztówka *Władysław Orkan 1876-1931*.
Kraków, 1930 (wym. 14,0x9,0 cm),
Zbiory Muzeum Niepodległości, nr inw. P-2421

ISBN 978-83-61924-20-3
Mazowiecka Oficyna Wydawnicza

Dom Władysława Orkana w Porębie Wielkiej

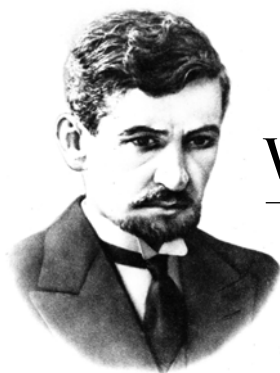
S_{pis treści}

Wprowadzenie	7
Statut Fundacji Orkana	11
Statut Nagrody	23
Kronika Nagrody	27
Spadkobiercy idei orkanowskich	55
Dokumentacja fotograficzna	59

W TYM DOMU
ŻYŁ I TWORZYŁ

WŁADYSŁAW
ORKAN

POETA
POWIEŚCIOPISARZ
DRAMATURG
SYN PODHAŁA
WIELKI PIEWCA
JEGO LUDU

WPROWADZENIE

Předstawiamy państwu kompleksową informację związaną z Nagrodą im. Władysława Orkana.

Idea samopomocy środowiska intelektualistów tworzących wartości ponadczasowe, tradycyjne, ważne dla utrwalania tożsamości narodowej okazała się niezwykle potrzebna i twórcza. Podobnie jak poprzednia nagroda, stricte literacka, posiadająca za patrona Stanisława Piętaka, organizowana przez Związek Młodzieży Wiejskiej i Ludową Spółdzielnię Wydawniczą - miała początkowo profil literacki. Z czasem rozszerzono jej zakres o inne dziedziny kultury, sztuki i nawet gospodarki. Piszemy o tym szczegółowo w Statucie Nagrody im Władysława Orkana, którego najświeższą wersję zamieszczamy w niniejszym wydawnictwie.

Na początek jednakże proponujemy lekturę Statutu Fundacji im. Władysława Orkana, powołanej w 2014 roku między innymi do realizacji szczytnych idei nagradzania ludzi nietuzinkowych, aktywnych, twórczych.

W kolejnym rozdziale naszej broszury przedstawiamy Kronikę Nagrody od jej początków. Warto zapoznać się z doborowym zestawem laureatów (niektórzy już niestety odeszli z tego świata), z sentencjami uwypuklającymi skrótowo osiągnięcia beneficjentów, zapisanymi na okolicznościowych dyplomach, oraz zapoznać się ze składami kapituły. Przewinęło się przez sądy konkursowe naszej nagrody reprezentatywne grono uczonych, działaczy kultury, dziennikarzy i polityków. Często też korzystaliśmy z wiedzy i wypowiedzi laureatów z kolejnych lat.

Jak przeczytamy w zamieszczonym artykule „Spadkobiercy idei orkanowych”, uzupełnionym przedrukiem treści znajdujących się

pierwotnie na stronie internetowej Fundacji im. Karola E. Lewakowskiego (pierwszego prezesa Polskiego Stronnictwa Ludowego) początkowe gale Nagrody Orkana organizowano wspólnie z PSL podczas tradycyjnych imprez „Kolęda Polska”, jakie odbywały się w Teatrze Polskim czy Teatrze Roma. Od kilku lat przeniesiono „orkany” na czas zbliżony do katolickiego Zesłania Ducha Świętego, obchodzonego od lat równocześnie jako Święto Ludowe. Tak jest i w tym roku.

Warto przypomnieć, że tradycje śpiewów kolędowych nadal organizują pod starą nazwą mazowieckie placówki muzealne: Muzeum Niepodległości, Muzeum Historii Ruchu Ludowego i Muzeum Mazowieckie w Płocku. Popularnością cieszy się śpiewnik wydany z tej okazji. Ze wstępu napisanego przez Tadeusza Skoczka przytaczamy poniższy cytat:

Idea spotykania się i wspólnego śpiewania kolęd nie jest nowa. Ta o której chcemy państwu przypomnieć zaczęła się w roku 1999, a właściwie w karnawale 2000 roku. Związana była poniekąd z telewizją publiczną, bowiem współorganizowana była przez tego nadawcę wspólnie z biurem Naczelnego Komitetu Wykonawczego PSL. Corocznie 6 stycznia przypada święto Trzech Króli, obchodzone w kościele katolickim jako dzień Objawienia Pańskiego. W dniu tym, już w nowym XXI wieku, zaproszono do Teatru Polskiego w Warszawie blisko tysięczną grupę działaczy społecznych, przedstawicieli kultury z całej Polski. Właśnie na wspólne śpiewanie. Po zwyczajowych przemówieniach zgromadzeni obejrzeli ludowe misterium spisane przez Leona Schillera pod prostą nazwą *Pastorałka*. Potem wszyscy łamali się opłatkiem, dalej śpiewali i biesiadowali.

Odtąd corocznie spotykano się z okazji kolejnego Bożego Narodzenia, zapraszając kolegów z całej Polski. Kolędowano w gmachu PSL przy ulicy Grzybowskiej, innym razem w Centrum Kongresowym na Woli, jeszcze innym w Teatrze Roma. Przez pierwsze dwa lata spotkaniom towarzyszył imponujący album z kolędami wydawany przez Prowincjonalną Oficynę Wydawniczą z Bochni pod tytułem *Bóg się rodzi. Kolędy*. (...)

W 2002 roku zaproszono grono działaczy kultury i artystów do teatru Roma na spektakl „Wigilia polska”. Wręczono wtedy po raz pierwszy Nagrodę im. Władysława Orkana. Ustanowiona przez „Ziemie Bocheńską. Stowarzyszenie Rozwoju Regionu”, Fundację Kultury Wsi ZMW oraz Fundację im. Karola Eugeniusza Lewakowskiego organizuje życie kulturowe polskiej prowincji do dnia dzisiejszego (...).

W pierwszej edycji Nagrody Kapituła nagrodziła czterech wybitnych współczesnych pisarzy: Józefa Barana, Henryka Cyganika, Juliana Kawalca i Mikołaja Samojlika. Rozeszły się z czasem drogi cyklicznych spotkań galowych związa-

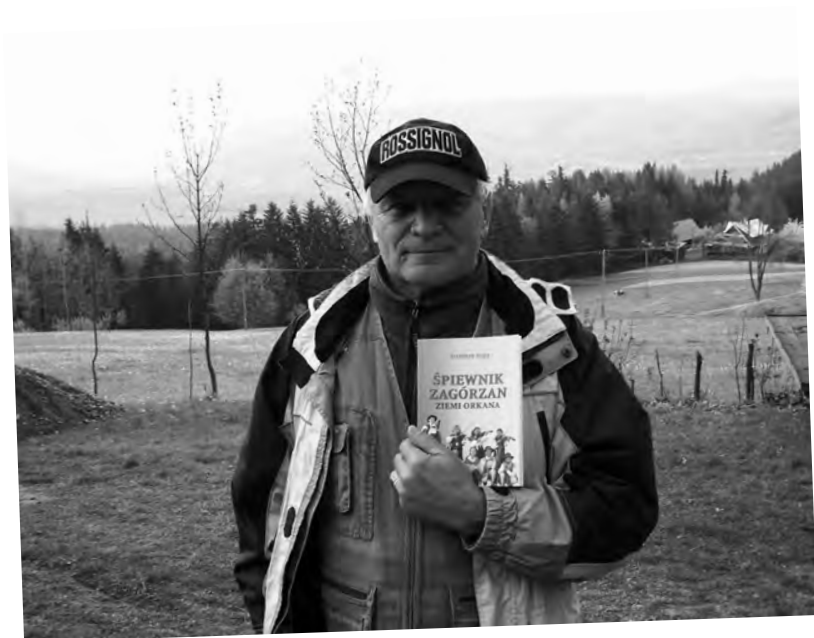
nych z nagrodą Orkana. Przeniesiono je na maj, kiedy to przy okazji Zesłania Ducha Świętego organizowane są tradycyjne obchody Święta Ludowego.

„Kolęda polska” organizowana była w swych tradycyjnym terminach, choć nie zawsze było to święto „Trzech króli”. Od 2010 roku wspólnego przygotowywania podjęły się dwie instytucje, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego: Muzeum Niepodległości i Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego. Na wspólne śpiewanie zapraszano też w poszczególnych latach Muzeum Mazowieckie w Płocku i Muzeum Romantyzmu w Opinogórze.

(Janusz Gmitruk, Tadeusz Skoczek, *Kolęda polska*, Warszawa 2013, s. 30 – 32)

Pomnik Władysława Orkana w Niedźwiedziu

Prof. Bolesław Faron,
długoletni przewodniczący Kapituły, na tle krajobrazu gorczańskiego

Na pierwszym planie: Elżbieta Smaczarz-Ruszkowska

STATUT FUNDACJI

IM. WŁADYSŁAWA ORKANA

Rozdział I

Postanowienia ogólne

§ 1

1. Fundacja pod nazwą „Fundacja im. Władysława Orkana”, zwana dalej „Fundacją”, została ustanowiona przez Natalię Roszkowską, zwaną dalej „Fundatorką”.
2. Fundacja została ustanowiona aktem notarialnym - Repertorium A nr 1059/2014 - sporządzonym przez notariusza Marka Majchrzaka z Kancelarii Notarialnej w Warszawie, ul. Polna 22 lokal 13, dnia 25 lutego 2014 roku.
3. Fundacja działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 roku o fundacjach (tekst jedn. Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz.203 z późn. zm.) oraz postanowień niniejszego statutu.

§ 2

1. Fundacja posiada osobowość prawną.
2. Siedzibą Fundacji jest miasto stołeczne Warszawa.
3. Właściwym ministrem ze względu na charakter i cele Fundacji jest minister ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
4. Fundacja składa właściwemu ministrowi corocznie, do dnia 31 marca, sprawozdanie ze swej działalności za ubiegły rok kalendarzowy.

§ 3

1. Fundację powołano na czas nieokreślony.
2. Terenem działalności Fundacji jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Dla właściwego realizowania swoich celów Fundacja może prowadzić działalność poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, zwłaszcza wśród środowisk polonijnych.
4. Dla realizacji celów statutowych Fundacja może tworzyć oddziały terenowe, przedstawicielstwa, biura, zakłady, filie lub inne jednostki organizacyjne w Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami.

§ 4

1. Fundacja używa okrągłej pieczęci z napisem w otoku, wskazującym jej nazwę i siedzibę.
2. Fundacja może w zakresie swojej działalności posługiwać się nazwą skróconą „Fundacja Orkana”.

§ 5

Fundacja może ustanawiać nagrody, dyplomy, odznaki i medale honorowe oraz przyznawać je, wraz z innymi nagrodami i wyróżnieniami, osobom fizycznym i prawnym zasłużonym dla celów obranych sobie przez Fundację lub dla samej Fundacji.

Rozdział II

Cele i ich realizacja

§ 6

Celami Fundacji są:

- 1) Upowszechnianie wiedzy o życiu, działalności i twórczości Władysława Orkana – twórcy regionalizmu polskiego – oraz upowszechnianie osiągnięć artystycznych i cywilizacyjnych polskiej prowincji;
- 2) Upowszechnienie rodzimych tradycji związanych z dziedzictwem kulturowym i ochroną twórczości artystycznej;

- 3) Kreowanie warunków do dokształcania ustawicznego utalentowanej artystycznie i zdolnej naukowo młodzieży z rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej;
- 4) Chronienie narodowej spuścizny literackiej i teatralnej, muzycznej, audiowizualnej, szczególnie regionalnej;
- 5) Stwarzanie warunków do rozwoju czytelnictwa, upowszechnianie i promocja czytelnictwa, szczególnie na wsi i w małych miasteczkach;
- 6) Wspieranie rozwoju wydawnictw, wartościowej literatury, ochrony księgozbiorów, muzealnictwa oraz wszelkich form rozwoju intelektualnego mieszkańców małych ośrodków;
- 7) Kształtowanie postaw społecznych w zakresie edukacji kulturalnej, medialnej i ekologicznej;
- 8) Inicjowanie akcji na rzecz mediacji społecznych, praw konsumentów i wolontariatu;
- 9) Aktywizacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych;
- 10) Przeciwdziałanie wykluczeniu, w tym cyfrowemu, osób mieszkających na wsi i w małych miasteczkach (przede wszystkim dzieci i młodzieży oraz osób starszych);
- 11) Propagowanie tradycyjnych wyrobów i produktów regionalnych;
- 12) Korzystanie z doświadczeń państw Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej, rozwoju wspólnot lokalnych i etnicznych;
- 13) Promowanie współpracy kulturalnej pomiędzy narodami słowiańskimi;

§ 7

Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

- 1) Nagradzanie osób i instytucji zasłużonych dla idei rozwoju kultury i sztuki tworzonej w środowiskach lokalnych, regionalnych, małomiasteczkowych i na wsi, realizujących cele Fundacji;
- 2) Współdziałanie z organami władzy samorządowej i państwowej, stowarzyszeniami kulturalnymi, bibliotekami, domami kultury, muzeami, instytucjami naukowymi, środkami społecznego komunikowania, a także osobami prawnymi i fizycznymi, których działalność wiąże się z działalnością statutową Fundacji;

- 3) Inicjowanie i prowadzenie muzeów edukacyjnych, muzeów biograficznych, muzeum etnograficznych, galerii sztuki oraz instytutów badawczych;
- 4) Prowadzenie badań naukowych w zakresie dorobku kulturalnego środowisk lokalnych, regionalnych i polonijnych;
- 5) Kreowanie i sponsorowanie przedsięwzięć pożytecznych dla idei Fundacji;
- 6) Tworzenie warunków do uzyskania pomocy finansowej, rzeczowej lub organizacyjnej w zakresie inicjatyw osób wykluczonych na wsi (w tym dzieci i młodzieży oraz osób starszych) zmierzających do ich rozwoju intelektualnego, kulturalnego i zawodowego;
- 7) Wydawanie książek i czasopism o charakterze naukowym, literackim i kulturalnym, także w nowych formach cyfrowych i w formatach przystosowanych do korzystania przez osoby niepełnosprawne;
- 8) Nagrywanie filmów oraz dokonywanie rejestracji muzycznych i audiowizualnych, także w formatach przystosowanych do korzystania przez osoby niepełnosprawne;
- 9) Opiniowanie projektów legislacyjnych rządowych i samorządowych związanych z działalnością Fundacji;
- 10) Organizowanie i finansowanie kursów, szkoleń, staży, a także sympozjów, konferencji naukowych i imprez kulturalnych.

§ 8

1. Realizacja celów Fundacji finansowana jest z dochodów uzyskanych przez Fundację, na zasadach przewidzianych w niniejszym statucie.
2. Fundacja może dla realizacji swoich celów prowadzić działalność gospodarczą.
3. Dla osiągnięcia swych celów Fundacja może wspierać działalność innych osób prawnych oraz osób fizycznych, których działalność jest zbieżna z celami Fundacji.

Rozdział III

Majątek i dochody Fundacji

§ 9

Majątek Fundacji stanowi fundusz założycielski wniesiony przez Fundatorkę w kwocie pieniężnej 5.000,00 zł (słownie: pięć tysięcy złotych), a także nieruchomości i ruchomości oraz inne prawa majątkowe i środki finansowe nabyte przez Fundację w toku jej działania.

§ 10

Fundacja odpowiada za swoje zobowiązania całym swoim majątkiem.

§ 11

Dochody Fundacji pochodzą w szczególności z:

- 1) Dotacji, darowizn, spadków, zapisów;
- 2) Innych subwencji krajowych i zagranicznych osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej;
- 3) Dochodów ze zbiórek i imprez publicznych;
- 4) Dochodów z majątku nieruchomego i ruchomego oraz praw majątkowych;
- 5) Dochodów z działalności gospodarczej Fundacji.

§ 12

Dochody pochodzące z subwencji, dotacji, darowizn, spadków i zapisów mogą być użyte na realizację wszystkich celów Fundacji, o ile ofiarodawcy nie postanowili inaczej.

§ 13

1. Majątek Fundacji przeznaczony jest na realizację celów statutowych Fundacji oraz pokrycie kosztów jej funkcjonowania.
2. W przypadku powołania Fundacji do dziedziczenia Zarząd

składa oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, i to tylko wówczas, gdy w chwili składania tego oświadczenia jest oczywiste, że stan czynny spadku znacznie przewyższa długi spadkowe.

§ 14

1. Osoby fizyczne i prawne, które dokonują na rzecz Fundacji darowizny lub subwencji, jednorazowej lub łącznej, w wysokości równej co najmniej 10.000,00 zł (słownie: dziesięć tysięcy złotych) uzyskują, o ile wyrażą stosowne życzenia, tytuł Dobrodzieja Fundacji.
2. Tytuł Dobrodzieja Fundacji ma charakter osobisty.

Rozdział IV

Działalność gospodarcza Fundacji

§ 15

Źródłem pozyskiwania środków na realizację działalności Fundacji może być działalność gospodarcza prowadzona w kraju i zagranicą. Zakres prowadzenia działalności gospodarczej przez Fundację określony jest według następujących oznaczeń Polskiej Klasyfikacji Działalności:

1. Wydawanie książek - PKD 58.11.Z
2. Wydawanie wykazów oraz list - PKD 58.12.Z
3. Wydawanie gazet - PKD 58.13.Z
4. Wydawanie czasopism i pozostałych periodyków - PKD 58.14.Z
5. Pozostała działalność wydawnicza - PKD 58.19.Z
6. Działalność wydawnicza w zakresie gier komputerowych - PKD 58.21.Z
7. Działalność wydawnicza w zakresie pozostałego oprogramowania - PKD 58.29.Z
8. Działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo

- i programów telewizyjnych - PKD 59.11.Z
9. Działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami wideo i programami telewizyjnymi - PKD 59.12.Z
 10. Działalność związana z dystrybucją filmów, nagrań wideo i programów telewizyjnych - PKD 59.13.Z
 11. Działalność związana z projekcją filmów - PKD 59.14.Z
 12. Działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i muzycznych - PKD 59.20.Z
 13. Działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z
 14. Działalność związana z doradztwem w zakresie informatyki - PKD 62.02.Z
 15. Przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność - PKD 63.11.Z
 16. Działalność portali internetowych - PKD 63.12.Z
 17. Pozostała działalność usługowa w zakresie informacji, gdzie indziej niesklasyfikowana - PKD 63.99.Z
 18. Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych - PKD 72.19.Z
 19. Badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych - 72.20.Z
 20. Badanie rynku i opinii publicznej - PKD 73.20.Z
 21. Działalność związana z wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników - PKD 78.10.Z
 22. Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów - PKD 82.30.Z
 23. Pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie indziej niesklasyfikowana - PKD 82.99.Z
 24. Pozaszkolne formy edukacji sportowej oraz zajęć sportowych i rekreacyjnych - PKD 85.51.Z
 25. Pozaszkolne formy edukacji artystycznej - PKD 85.52.Z
 26. Pozostałe pozaszkolne formy edukacji, gdzie indziej niesklasyfikowane - PKD 85.59.B
 27. Działalność wspomagająca edukację - PKD 85.60.Z
 28. Artystyczna i literacka działalność twórcza - PKD 90.03.Z
 29. Działalność obiektów kulturalnych - PKD 90.04.Z
 30. Działalność muzeów - PKD 91.02.Z

31. Działalność historycznych miejsc i budynków oraz podobnych atrakcji turystycznych - PKD 91.03.Z

§ 16

1. Fundacja prowadzi gospodarkę finansową i ewidencję księgową zgodnie z przepisami obowiązującymi osoby prawne.
2. Fundacja może tworzyć fundusze celowe. Zasady ich tworzenia i wykorzystania określają regulaminy celowe, uchwalone przez Zarząd Fundacji.
3. Rokiem obrotowym Fundacji jest rok kalendarzowy.

Rozdział IV

Organy Fundacji

§ 17

Organami Fundacji są:

- Zarząd Fundacji
- Rada Senioralna

§ 18

1. Zarząd Fundacji, zwany dalej Zarządem, może liczyć od jednego do trzech członków.
2. Członkowie Zarządu Fundacji, w tym Prezes Zarządu Fundacji, są powoływani i odwoływani przez Fundatorkę. Fundatorka może wyznaczyć w formie pisemnej osobę fizyczną lub prawną, która przejmie wykonywanie powyższego uprawnienia.
3. Członkowie Zarządu są powołani na czas nieokreślony.
4. Fundatorka może zostać członkiem Zarządu.

§ 19

1. Zarząd podejmuje uchwały zwykłą większością głosów, przy czym do ważności głosowania wymagana jest obecność co najmniej połowy jego członków. Przy równej ilości głosów decyduje głos Prezesa Zarządu Fundacji.

2. Oświadczenia woli w imieniu Fundacji może składać Prezes Zarządu Fundacji jednoosobowo lub dwóch członków Zarządu działających łącznie.
3. Oświadczenia woli w imieniu Fundacji w zakresie zwykłego zarządu może składać jedna osoba upoważniona do tego przez Zarząd Fundacji.

§ 20

1. Zarząd Fundacji kieruje jej działalnością oraz reprezentuje Fundację na zewnątrz.
2. Zarząd w szczególności:
 - 1) uchwała wieloletnie i roczne programy działania Fundacji;
 - 2) sprawuje zarząd nad majątkiem Fundacji;
 - 3) przyjmuje dotacje, subwencje, spadki, darowizny i zapisy;
 - 4) powołuje i odwołuje osoby pracujące w Fundacji;
 - 5) ustala wielkość zatrudnienia, zasady wynagrodzenia oraz wielkość środków na wynagrodzenia i nagrody dla pracowników Fundacji;
 - 6) podejmuje decyzje o przedmiocie zmiany statutu Fundacji oraz jej likwidacji.

§ 21

1. Organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Fundacji jest Rada Senioralna, która propaguje cele, dla których realizacji Fundacja została utworzona.
2. Rada Senioralna Fundacji opiniuje programy działania Fundacji oraz przedstawia Zarządowi Fundacji propozycje kierunków działania Fundacji, a także zajmuje stanowiska w sprawach przedstawionych przez Zarząd Fundacji.
3. W skład Rady Senioralnej Fundacji mogą być powoływane osoby fizyczne lub przedstawiciele osób prawnych, które dokonały znacznego przysporzenia na rzecz Fundacji lub wspierają działalność Fundacji organizacyjnie albo merytorycznie.
4. Członków Rady Senioralnej powołuje i odwołuje Zarząd Fundacji.
5. Członkowie Rady Senioralnej Fundacji wybierają ze swego grona Przewodniczącego i jego zastępcę.

§ 22

1. Rada Senioralna Fundacji obraduje w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w roku.
2. Posiedzenie Rady Senioralnej zwołuje Przewodniczący Rady Senioralnej Fundacji na wniosek zgłoszony przez Fundatorkę lub Zarząd Fundacji.
3. Rada Senioralna Fundacji podejmuje decyzje w formie uchwał. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów.

§ 23

Zarząd może powołać Kapitułę Nagród przyznawanych przez Fundację, złożony z osób legitymujących się dorobkiem naukowym lub artystycznym.

R

ozdział VI

Postanowienia końcowe

§ 24

1. Zmiana statutu nie może dotyczyć istotnych zmian celu Fundacji.
2. Decyzje w przedmiocie zmiany statutu podejmuje Zarząd Fundacji w drodze jednomyślnej uchwały.

§ 25

1. Dla efektywnego realizowania swoich celów Fundacja może połączyć się lub przystąpić do innej fundacji lub stowarzyszenia.
2. Połączenie lub przystąpienie nie może nastąpić, jeśli w jego wyniku mógłby ulec istotnej zmianie cel Fundacji.
3. Decyzję w przedmiocie połączenia lub przystąpienia podejmuje Zarząd Fundacji w drodze jednomyślnej uchwały.

§ 26

1. Fundacja ulega likwidacji w razie osiągnięcia celów, dla których

została powołana lub w razie wyczerpania się jej środków finansowych i majątku.

2. Decyzję w przedmiocie likwidacji Fundacji podejmuje Zarząd Fundacji w drodze jednomyślnej uchwały.
3. Majątek pozostały po likwidacji Fundacji przekazuje się instytucjom, których działalność odpowiada celom Fundacji.

§ 27

Statut wchodzi w życie z dniem zarejestrowania Fundacji przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy.

Warszawa, dnia 25 lutego 2014

Władysław Orkan. Rzeźba zlokalizowana przed „Orkanówką”, na Groniu

STATUT NAGRODY

IM. WŁADYSŁAWA ORKANA

1. **N**agroda jest przyznawana przez Kapitułę powoływaną corocznie – od 2002 roku – spośród dobrowolnych donatorów. Pierwszymi fundatorami byli: Stanisław Gawor, Jarosław Kalinowski, Stanisław Kolbusz, Czesław Siekierski i Tadeusz Skoczek. Od 2014 roku organizacją zajmuje się Fundacja im. Władysława Orkana wraz z animatorami aktywności artystycznej polskiej prowincji, miłośnikami autentycznych wartości, tradycji oraz wszystkiego, co lokalne, regionalne i polskie.
2. Nagroda realizowana jest zgodnie z przyjętym statutem Fundacji. Podobny cel zawarty jest w dokumentach ruchu ludowego, samorządowego i organizacji gospodarczych: Fundacji im. Karola E. Lewakowskiego, Instytutu Mediów Regionalnych i Lokalnych, Polskiego Stowarzyszenia Prasy Lokalnej, Stowarzyszenia Rozwoju Regionalnego „Ziemia Bocheńska”, Polskiego Stronnictwa Ludowego, Związku Powiatów Polskich oraz Mazowieckiej Oficyny Wydawniczej i Prowincjonalnej Oficyny Wydawniczej.
3. Od 2010 roku współorganizatorem wydarzenia jest Muzeum Niepodległości w Warszawie instytucja kultury samorządu województwa mazowieckiego.
4. Misją Nagrody jest idea integracji środowisk intelektualnych ze wsi i małych ośrodków społecznych oraz gospodarczych

naszego kraju, kultywowanie wartości tworzonych poza opłotkami stolic, przypominanie o dziedzictwie intelektualnym i tradycji polskiej wsi, ułatwianie startu ludzi aktywnie tworzących Polskę regionalną i lokalną, propagowanie strategii zrównoważonego rozwoju wszystkich obywateli i przeciwdziałaniu wszelkim wykluczeniom: szczególnie intelektualnym, ekonomicznym i gospodarczym.

5. Nagroda nawiązuje do ideałów i etosu swojego Patrona, współtwórcy regionalizmu polskiego, wybitnego pisarza polskiego nurtu wiejskiego, który w swych dziełach brał w obronę ludzi biednych, poniżonych, wyzyskiwanych, pokrzywdzonych przez los i dążących do zrównania warunków życia wsi i miasta.
6. Nagroda ma charakter artystyczny. Może mieć też wymiar społeczny, tzn. może służyć wsparciem i pomocą pisarzom, plastykom, muzykom, organizatorom życia kulturalnego, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i potrzebują wyciągniętej dłoni przyjaciół.
7. Nagroda łączy w swej idei promocję sztuki i talentu, tzn. może być przyznawana artystom i twórcom różnych dziedzin kultury, sztuki i gospodarki; ze szczególną preferencją dla przedstawicieli Polski regionalnej i lokalnej.
8. Nagradza się działalność w roku poprzednim. Istnieje możliwość przyznawania nagrody za całokształt pracy artystycznej, twórczej i gospodarczej.
9. Kapituła Nagrody jest powoływana corocznie spośród sponsorów, laureatów, przedstawicieli środowisk samorządowych, pracowników nauki polskiej, organizacji spółdzielczych, działaczy i organizatorów kultury.
10. Członkowie Kapituły zobowiązują się do starań na rzecz pozyskiwania środków finansowych dla nagradzania laureatów oraz

możliwości dla realizacji zadań statutowych Fundacji: badań naukowych, przeprowadzania analiz, organizowania konferencji, publikowania wydawnictw, itp.

11. Obrady Kapituły prowadzi i sprawy sporne rozstrzyga Przewodniczący; dokumentację Nagrody oraz sprawy organizacyjne prowadzi sekretarz (kanclerz) kapituły.
12. Kapituła rozpatruje kandydatury zgłoszone przez stowarzyszenia twórcze, uczelnie, organizacje społeczne, samorządy lokalne, organizacje gospodarcze, osoby prywatne, laureatów nagrody z lat poprzednich, środowiska regionalne, prasę lokalną. Kapituła wybiera corocznie laureatów do nagrody finansowej oraz przyznaje nagrody honorowe. Coroczny fundusz nagród dzieli według własnego uznania w oparciu o własne możliwości pozyskania środków. W przypadku braku funduszy nagroda może mieć wyłącznie charakter honorowy. Nagroda Główna jest przyznawana w postaci plakiety zaprojektowanej przez Gustawa Hadyńę, artystę rzeźbiarza, laureata Nagrody Orkana. Każdy laureat otrzymuje też pamiątkowy dyplom.
13. W celu aktywizacji środowisk gospodarczych i społecznych na rzecz sponsoringu Fundacji i Nagrody tworzy się tytuł „Przyjaciół Fundacji Orkana”. Decyzje przyznaniu tego honorowego tytułu podejmuje kapituła.
14. Uroczyste wręczenie nagród odbywa się na corocznym ogólnopolskim spotkaniu środowisk kulturalnych. Fundacja proponuje by Nagroda Orkana była jedną ze znaczących inicjatyw centralnych Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz by odbywała się w różnych środowiskach na terenie całej Polski.

Stary Kościółek przy cmentarzu na Pęksowym Brzysku w Zakopanem,
na którym pochowany został Władysław Orkan

KRONIKA NAGRODY

IM. WŁADYSŁAWA ORKANA
ZA LATA 2002-2014

Rok 2002, Teatr Roma w Warszawie

Kapituła:

Stanisław Gawor, Jarosław Kalinowski, Stanisław Kolbusz, Jan Sęk, Czesław Siekierski, Tadeusz Skoczek (przewodniczący), Andrzej Śmietanko, Leszek Żuliński (sekretarz).

Laureaci:

Józef Baran

– za wybitną i niepowtarzalną twórczość poetycką, lirykę wzbogacającą osiągnięcia artystyczne Jana Kasprowicza, Tadeusza Nowaka, czy Władysława Syrokomli, za stworzenie niepowtarzalnej literatury wynikającej z realizowanej funkcji „lirnika wioskowego” współczesności, wzbogaconego miejską i artystowską biografią, podróżnika literackiego, poetyckiego dziennikarza i artystycznego pamiętnikarza.

Henryk Cyganik

– za całokształt twórczości poetyckiej, mało znanej i niesłusznie niedocenianej, ale też za działalność satyryczną (literacką i estradową), nade wszystko za uczynienie gór i krajobrazu podhalańskiego swoistą Atlantydą, za tematykę wiejską obecną nawet w jego gawędach i anegdotach rozpowszechnianych w tradycyjnych i w nowoczesnych nośnikach informacji.

Julian Kawalec

– za całokształt twórczości prozatorskiej i poetyckiej będącej wielkim moralitetem i wołaniem o zrównoważony rozwój cywilizacyjny polskiego społeczeństwa, zgodny z naturą i prawami etyki znanymi od czasów antycznych, za wprowadzenie tematyki wiejskiej do współczesnej literatury pięknej, za współtworzenie nurtu chłopskiego w literaturze.

Mikołaj Samojlik

– za twórczość prozatorską i poetycką opiewającą jego biebrzański i podlaski matecznik, za ukazanie nam w artystycznej formule archetypów głęboko zakorzenionych w sztuce ludowej oraz towarzyszenie zjawiskom kulturowym i społecznym wykluczonym z normalnego obiegu, za przypominanie, że ludzie żyjący i tworzący na wsi są pełnoprawnym uczestnikiem tworzenia uniwersalnych wartości.

Julian Kawalec 1916-2014

Rok 2003, Teatr Polski w Warszawie

Kapituła:

Stanisław Gawor, Bolesław Faron (przewodniczący), Stanisław Kolbusz, Maciej Leśny, Marek Sawicki, Wiesław Myśliwski, Jan Sęk, Czesław Siekierski, Tadeusz Skoczek, Leszek Żuliński (sekretarz).

Laureaci:

Stanisław Baj

– za uczynienie sztuki inspirowanej kulturą chłopską wartością uniwersalną, za przeniesienie na stołeczne salony artystycznego uroku swojej wsi rodzinnej (Dołgobrody nad Bugiem) oraz za nobilitowanie tematu rustykalnego i udowodnienie, że artysta wierny swojemu matecznikowi może zostać nawet rektorem.

Henryk Bereza

– za wieloletnią działalność krytyczną związaną „od zawsze” z miesięcznikiem „Twórczość”, za akuszerowanie dwóm osobliwym zjawiskom polskiej prozy: nurtowi chłopskiemu (był pierwszym interpretatorem i głównym kodyfikatorem) oraz na fali debiutów prozatorskich w latach 70., która przeszła do historii literatury jako tzw. rewolucja artystyczna. Jego cykl „Czytane w maszynopisie” jest popisem otwarcia na język nowej sztuki.

Zbigniew Dmitroca

– za wielowątkową i różnorodną twórczość artystyczną: poetycką, dramaturgiczną, translatorską, satyryczną, za interesujące i pouczające bajki dla dzieci (tworzone też dla telewizji), za rozwijanie wielu talentów twórcy podkreślającego swoje wiejskie pochodzenie (Niewirków na Zamojszczyźnie).

Marian Kowalski

– za wierność kulturze chłopskiej (mimo warszawskiego pochodzenia), za tworzenie kultury ludowej Dolnego Śląska, za powołanie prywatnego Muzeum Kultury Ludowej we wsi Marciny koło Trzebnicy (ponad 1500 eksponatów) oraz za ćwierćwiekową aktywność w prowadzeniu kapeli ludowej „Marciny”.

Stanisław Baj, obraz z cyklu *Matka*

Rok 2004, Centralna Biblioteka Rolnicza w Warszawie

Kapituła:

Bolesław Faron (przewodniczący), Stanisław Kolbusz, Marek Książek, Ryszard Miazek, Czesław Siekierski, Tadeusz Skoczek (sekretarz), Andrzej Wójcik.

Laureaci:

Bronisław Kurek (*nagroda pierwszego stopnia*)

– za redagowanie i wydawanie pisma Towarzystwa Przyjaciół Kultury Ludowej „Łan”, za wybitne zasługi w propagowaniu kultury regionalnej, obyczaju, stroju ludowego, muzyki, za rozbudzanie zainteresowania społecznego dawnymi narzędziami rolniczymi, sprzętem gospodarstwa domowego i wiejską kulturą materialną.

Jacek Lubart - Krzysica (*nagroda drugiego stopnia*)

– za dwudziestoletnią skuteczną integrację środowisk literackich polskich miast i wsi, Krakowa i Małopolski oraz za stworzenie swego cechu poetów pn. Konfraternia Poetów, do której należą najwybitniejsi artyści z Polski i Europy.

Łucja Piątkowska (*nagroda trzeciego stopnia*)

– za program „Ślady przeszłości” realizowany z młodzieżą szkolną w Mikuszowicach koło Bochni przy współudziale Centrum Edukacji

Obywatelskiej i Narodowego Centrum Kultury w Warszawie, ochronę zabytków kultury miast i wsi oraz za przygotowanie monografii „Parafie Ziemi Bocheńskiej” wydanej przez Prowincjonalną Oficynę Wydawniczą.

Rafał Wojasiński

– za debiut prozatorski pt. „Złodziej ryb” (Wydawnictwo Nowy Świat), jeden z najciekawszych w współczesnej literaturze polskiej.

Ponadto kapituła postanowiła przyznać dwie *nagrody honorowe*

Otrzymali je:

Kazimierz Długosz

– za przyjęcie pozycji filozofa kultury odpowiedzialnego za upowszechnianie wielkiego dorobku kulturowego polskiej wsi, za animowanie życia intelektualnego środowisk lokalnych i regionalnych, inspirowanie wielu akcji społecznych, za stworzenie potęgi intelektualnej miesięcznika „Nowa Wieś”.

Tadeusz Górny

– za wieloletnie, skuteczne popularyzowanie książki i polskiego ruchu wydawniczego, za organizowanie targów książki i konkursów literackich, za stworzenie audycji telewizyjnej „Książki z górnej półki”.

Rok 2005, Pensjonat Halit w Zakopanem

Kapituła:

Adam Bojara, Marek Dunajski, Stanisław Gawor, Tadeusz Górny, Bolesław Faron (przewodniczący), Stanisław Jaskułka, Jarosław Kalinowski, Jan Sęk, Tadeusz Skoczek (sekretarz).

Laureaci:

Witold Knychalski (*nagroda pierwszego stopnia*)

– za stworzenie platformy nieskrępowanej prezentacji idei współpracy międzykulturowej oraz za zainicjowanie Festiwalu Dialogu Czterech Kultur (polskiej, żydowskiej, rosyjskiej i niemieckiej), za stworzenie marki nowoczesnej imprezy ekumenicznej w Polsce, za inspirujące plany współpracy międzynarodowej w założonej Fundacji „Łódź Ziemia Przyszłości”.

Jan Fudala (*nagroda honorowa*)

– za wieloletnie znakomite wywiązywanie się z dobrowolnie przyjętej funkcji „Strażnika pamięci” myśli i idei propagowanych przez Władysława Orkana, obronę wartości regionalnych i lokalnych, za działalność artystyczną, społeczną i organizatorską, za mecenasowanie kulturze i sztuce ludowej oraz za nieustępliwość i wierność raz obranej drodze.

Wacław Kostrzewa (*nagroda honorowa*)

– za wieloletnią działalność artystyczną, za pokazanie współczesnym nieprzemijających wartości jakie tkwią w twórczości poetyckiej, za przywiązanie w wierszach do idei podstawowych: swoich korzeni, tradycji humanistycznej, etosu pracy, za przypomnienie, że poetą się jest zawsze, bez względu na rodzaj wykonywanego zajęcia.

Biesiada orkanowska w Domu Wypoczynkowym Halit w Zakopanem.

Od lewej: Gustaw Hadyna, Jarosław Kalinowski, Anna Hadyna, Danuta Staszak, stoją Barbara i Andrzej Jurkiewicz oraz Grażyna Skoczek

Rok 2006, Poręba Wielka, gmina Niedźwiedź (siedziba Gorczańskiego Parku Narodowego)

Kapituła:

Bolesław Faron (przewodniczący), Bronisław Dutka, Witold Grzybowski, Ewa Jaska, Jarosław Kalinowski, Stanisław Kolbusz, Bogdan Osiński, Jan Prochyra, Jan Sęk, Czesław Siekierski, Tadeusz Skoczek (sekretarz), Ludwik Węgrzyn.

Laureaci:

Andrzej Grabowski (*nagroda pierwszego stopnia*)

– za dokonania artystyczne w dziedzinie literatury oraz niebywałą aktywność w propagowaniu sztuki, za inicjowanie i organizowanie tradycyjnej imprezy „Jesień Literacka Pogórza” oraz uczynienie z rodzinnych Ciężkowic prawdziwej mekki artystów.

Seweryn A. Wisłocki (*nagroda drugiego stopnia*)

– za wieloletnią konsekwentną pracę krytyka i eseisty, za prace naukowe w dziedzinie etnologii, etnografii i historii sztuki Śląska oraz wieloletnie propagowanie dorobku tzw. prymitywistów śląskich, szczególnie Teofila Ociepki i malarzy kręgu janowskiego, za rozwijanie działalności wystawienniczej w dworze Bella Wita w Woli Zręczyckiej koło Gdowa.

Michalina Pięchowa (*nagroda trzeciego stopnia*)

– za mądrą publikację pt. „Świat sercem malowany” będącą opisem wędrówek, peregrynacji i pielgrzymek do miejsc świętych, obiektów kultu religijnego, największych zabytków kultury, za wiele artykułów poświęconych dziedzictwu kulturowemu Ziemi Bocheńskiej publikowanych na łamach prasy lokalnej.

Stanisław Hodorowicz (*nagroda honorowa*)

– za propagowanie regionalizmu podhalańskiego jako kontynuacji myśli i działań patrona nagrody, za stworzenie w Państwowej Podhalańskiej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Targu ośrodka myśli naukowej poświęconej kulturom regionalnym, za przewodzenie Związkowi Podhalan, organizacji niezwykle zasłużonej w inicjowaniu wielu pożytecznych akcji propagujących kultury lokalne.

Stanisław Pasoń (*nagroda honorowa*)

– za aktywizację gospodarczą wsi małopolskiej.

Stanisław Hodorowicz

Rok 2007, Poręba Wielka, gmina Niedźwiedź (Orkanówka na Groniu)

Kapituła:

Rudolf Borusiewicz, Henryk Czech, Janusz Domański, Leszek Horwath, Bolesław Faron (przewodniczący), Stanisław Gawor, Jarosław Kalinowski, Maksymilian Klank, Stanisław Kolbusz, Jan Sęk, Tadeusz Skoczek (sekretarz), Ryszard Skrzypczak, Zbigniew Wojas.

Laureaci:

Adam Ziemianin (*nagroda pierwszego stopnia*)

- za tom poezji *Przymierzanie peruki* (2007), za bardzo osobiste liryki, swego rodzaju treny po śmierci żony Marii, wnuczki Emila Zegadłowicza, za tworzenie poezji bardzo uniwersalnej, podejmującej tematy dotyczące każdego człowieka, poezji na wskroś egzystencjalnej (życie, śmierć, ból, samotność) i pełnej aksjologii najwyższej próby.

Wanda Czubernatowa (*nagroda drugiego stopnia*)

- za całokształt twórczości poetyckiej, prozatorskiej, publicystycznej i satyrycznej, w 70-lecie urodzin.

Anna Łękawa (*nagroda trzeciego stopnia*)

- za osiemdziesięcioletnią działalność artystyczną w zakresie poezji

i plastyki, za pasję tworzenia przeniesioną na wiele pokoleń twórców ludowych (szczególnie na Ziemi Bocheńskiej), za prostotę stylu, wdzięk i bezpretensjonalność.

Ryszard Rodzik (*nagroda trzeciego stopnia*)

– za stworzenie niezwyklej audycji w prywatnym radio „Alfa” pod tytułem „Każdy rodzi się poetą”, za propagowanie dorobku artystów nieznanych, wykluczonych, odpychanych w niebyt, za pokazanie współczesnym jak należy propagować poezję.

Janusz Potaczek (*nagroda honorowa*)

– za kultywowanie postaci i myśli patrona nagrody, opiekę nad jego Muzeum Biograficznym w Porębie Wielkiej, uratowanie zdewastowanego pomnika Władysława Orkana w Nowym Targu i przeniesienie go do Niedźwiedzia.

Małopolska. Regiony – regionalizmy – małe ojczyzny

(*nagroda honorowa*)

– za stworzenie trybuny wymiany myśli regionalistycznej, za inspirowanie poważnej dyskusji o historii i powinnościach stowarzyszeń regionalnych i lokalnych, za poważny naukowy dorobek i wysoki poziom merytoryczny wszystkich dziesięciu roczników.

Kapituła Nagrody Orkana za rok 2007.

Od lewej: Jarosław Kalinowski, Tadeusz Skoczek,
Stanisław Gawor, Ryszard Skrzypczak, Zbigniew Wojas

Rok 2008, Bielsko-Biała

Kapituła:

Jarosław Kalinowski (przewodniczący), Tadeusz Skoczek (sekretarz) oraz członkowie: Adam Bojara, Tadeusz Czyż, Krzysztof Józwiak, Maksymilian Klank, Filip Lohner, Ewelina Mroczek, Mariusz Suchecki, Mirosław Szemla.

Laureaci:

Nagrody artystyczne (równorzędne):

Mirosław Bochenek

– poeta z Bielska Białej, autor pięciu zbiorów, w których w interesujący sposób ukazuje artystyczny obraz Podbeskidzia, autor liryki refleksyjnej przedstawianej w sposób nieco już zapomniany (rym, rytm).

Wanda Łomnicka-Dulak

– poetka, etnograf, autorka słownika gwar góralskich, za pietyzm w utrwalaniu dziedzictwa kulturowego dialektów polskiego Podhala i Podbeskidzia.

Stanisław Kwaśny

– rzeźbiarz ludowy z Podbeskidzia, za radość, pogodę ducha, wierność swojej twórczości, wyzwalającej wzniosłe uczucia, czułość, dobro, piękno, miłość.

Nagrody honorowe (równorzędne):

Gustaw Hadyna

– rzeźbiarz, za całokształt twórczości artystycznej sięgającej swymi korzeniami dziedzictwa kultury i tradycji wsi polskiej.

Stanisław Kobiela

– długoletni Prezes Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej, za całokształt pracy społecznej na rzecz środowisk regionalnych i lokalnych, za inicjowanie wielu akcji artystycznych i społecznych, za bezkompromisowość w ochronie rodzimego krajobrazu i polskiej kultury.

Marian Ormaniec

– animator kultury, za całokształt działalności na rzecz kultury ludowej z uwzględnieniem zasług Mamy, Rodzeństwa i całej Rodziny.

Józef Styczeń

– dyrektor Krakowskiego Banku Spółdzielczego w Bochni, za mecenat nad środowiskami artystycznymi lokalnymi, regionalnymi i ogólnopolskimi.

Rok 2009, Żywiec

Kapituła:

Stanisław Dąbrowski, Tadeusz Górny, Grzegorz Ilczuk, Zbigniew Judycki (przewodniczący), Krzysztof Józwiak, Jarosław Kalinowski, Stanisław Kolbusz, Danuta Pytlarz, Mariusz Suchecki, Tadeusz Skoczek, Mirosław Szemla (kanclerz), Piotr Tyrlik, Andrzej Zieliński, Andrzej Żmuda.

Laureaci:

Katarzyna Buszydlik - nauczycielka z Łodygowic
– za twórczą działalność edukacyjną wśród dzieci i młodzieży Ziemi Żywieckiej.

Maria Fiderkiewicz - etolog i animatorka kultury
– za działalność naukową i eseistyczną związaną z subregionem żywieckim oraz za ideowe przygotowanie projektu „Zespoły obywatelskie Żywiecczyzny jako fenomen folklorystyczny Karpat”.

Jan Flaszka - dyrektor Muzeum im. Stanisława Fischera w Bochni
– za pasję z jaką realizuje etos pracy muzealnika, animatora kultury i regionalisty.

Józef Hulka - z Łękawicy na Żywiecczyźnie

- za wybitne osiągnięcia w sztuce rzeźbiarskiej i w malarstwie na szkło.

Barbara Krężolek-Paluchowa

- za twórczość artystyczną w dziedzinie malarstwa, fotografii, poezji, za to co nazwała w jednym z utworów „przestrzenią pięknego ducha”.

Józefa Kuchta

- za twórczość poetycką, kultywowanie wartości kulinariów rodzimych i liczne publikacje w tym zakresie oraz za propagowanie dobrego ideowego księdza Józefa Tichnera.

Henryk Nicpoń - pisarz z Rzeszowa

- za twórczość literacką ukazującą zderzenie cywilizacji (ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów) w baśni „Lewiatan królowej Bony”, zbiorze reportaży „Za wrotami cudów” oraz w „Tajemnicach Soliny”.

Ks. Władysław Nowobilski - proboszcz parafii

w miejscowości Cisiec w diecezji bielsko-żywieckiej,

budownicemu tamtejszego kościoła

- za szczególną pieczołowitość w tworzeniu wartości religijnych i kulturowych architektury sakralnej, kapliczek i krzyży przydrożnych.

Waleria Prochownik - członek grupy literackiej „Gronie”

- za twórczość poetycką związaną z Podbeskidziem, za serce i zaangażowanie w upowszechnianiu literatury i kultury ludowej.

Rafał Skąpski - Prezes Fundacji Kultury Polskiej

- za aktywne i skuteczne wspieranie środowisk artystycznych: centralnych, regionalnych i lokalnych.

Jerzy Skrobot - z Krakowskiego Banku Spółdzielczego
- za umiejętność ukazywania wielkiego potencjału wsi polskiej, opisywanie trudnej drogi życiowej artystów tworzących „za opłotkami stolic”, odkrywanie nieznanych twórców kultury ludowej i opiekę artystyczną nad nimi.

Franciszek Jerzy Stefaniuk
- parlamentarzysta z Drelowa na Podlasiu
- za patriotyczną twórczość poetycką, pogodę ducha oraz dystans do uprawianego zawodu polityka.

Władysław Tomczyk
- za twórczość w zakresie rzeźby, za niezwykle aktywną działalność w trudnym dziele upowszechniania kultury i uczynienie z Alwerni metropolii kulturowej.

Juliusz Wątroba
- za artystyczne inspiracje gwarą Śląska Cieszyńskiego w twórczości poetyckiej oraz kulturowanie literatury rodzimej.

Jan Wysogład
- za książkę wspomnieniową „Moje ciekawe życie” realizującą w praktyce myśl wybitnych polskich uczonych Jana Szczepańskiego i Floriana Znanieckiego, twórców socjologii humanistycznej.

Nagrody honorowe „Przyjaciół Instytutu Władysława Orkana”:

Zdzisław Bik
- prezes Grupy Kapitałowej FASING S.A.

Płk Stanisław Dąbrowski
- Prezes Instytutu Władysława Orkana.

Grzegorz Ilczuk
- Prezes APZ sp. z o.o.

Krzysztof Józwiak

- przewodniczący Rady Senioralnej Instytutu Orkana.

Sławomir Kamiński

- prezes „Medica Polska” sp. z o. o.

Krzysztof Konaszewski

- prezes zarządu PGE Energia Odnawialna.

Krzysztof Nerć

- dyrektor z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Norbert Ogłaza

- prezes firmy doradczo-szkoleniowej Certes sp. z o. o.;

Tadeusz Skoczek

- założyciel i pierwszy prezes Instytutu Orkana (2002–2010).

Ludwik Węgrzyn

- długoletni starosta bocheński i wieloletni prezes Związku Powiatów Polskich.

Andrzej Wilanowski

- Prezes zarządu Spółki Energia.

Andrzej Zieliński

- Starosta Żywiecki.

Rok 2010, Sokołów Podlaski

Kapituła:

Zbigniew Judycki (przewodniczący), Maria Koc (sekretarz), Stanisław Gawor, Piotr Grządkowski, Krzysztof Nerć, Tadeusz Skoczek, Mirosław Szemla, Ewa Kierzkowska, Stanisław Dąbrowski, Bogdan Karakula.

Laureaci:

Jan Brodka - muzyk, multiinstrumentalista z Żywca
- za wychowanie wielu pokoleń tancerzy, choreografów i muzyków kultywujących tradycje dziedzictwa kultury regionalnej.

Zofia Bugajska - wychowawczyni wielu pokoleń młodzieży w Gołyni (Zawoja)
- za olbrzymie zasługi w ochronie tradycji i twórczym wykorzystaniu góralskiego dziedzictwa kulturowego.

Stanisław Bukowiec z Bochni
- za inicjatywę stworzenie prestiżowej serii wydawniczej poświęconej strażom pożarnym, za wielki wysiłek w upowszechnienie dorobku historycznego, edukacyjnego i społecznego ochotniczych straży pożarnych oraz zachowania dla potomnych wielkiego dziedzictwa kulturowego wsi polskiej.

Bożenna Kuc z Czerwonki

– za długoletnią działalność pedagogiczną, animowanie kultury i edukacji w środowiskach wiejskich, autorytet zdobyty wyężona pracą społeczną.

Wanda Wierzchowska z Sokołowa Podlaskiego

– za oryginalny pomysł ocalenia od zapomnienia życia i działalności wybitnych obywateli miasta i powiatu w cyklu „Sokołowskie spotkania pokoleń”, stworzenie serii wydawniczych „Sokołowskie biografie”, oraz „Historia i tradycja ziemi najbliższej”, a także biuletynu „U nas na Podlasiu”.

Nagrody honorowe przyznano:

Stanisław Gaczoł - bochnianinowi tworzącemu we Francji

– za kultywowanie polskiej tradycji, obyczaju oraz słowiańskiego dziedzictwa w Europie.

Florian Kohut

– artyście malarzowi, wykorzystującemu w swej 40-letniej twórczości motyw stracha polnego w prowadzonej galerii w Rudzicy oraz stworzenie oryginalnego „Święta stracha polnego”.

Zbigniew Paczowski

– przedsiębiorcy ze wsi Węże w powiecie Sokołowskim, założycielowi i właścicielowi firmy „Topaz” – za wieloletnie wspieranie społeczności lokalnej w rozwijaniu zainteresowań kulturalnych, za działalność charytatywną i społeczną.

Zespół śpiewaczy „Tęcza” z Nowej Woli

– za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechnianie kultury w ciągu 25-lecia istnienia.

Rok 2011, Biezuń, województwo mazowieckie

Kapituła:

Andrzej Szymański (przewodniczący), Halina Murawska (sekretarz), Zdzisław Bik, Stanisław Dąbrowski, Eugeniusz Grzeszczak, Tadeusz Samborski, Tadeusz Skoczek, Mirosław Szemla, Janusz Welenc.

Laureaci:

Biezuńskie Zeszyty Historyczne

– za odkrywanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego Bieżunia oraz regionu.

Tadeusz Trębacz

– autor monografii „Historia Kultury Żywiecczyzny” za wnikliwość dokumentalisty, staranność kronikarza i zmysł promocyjny.

Zbigniew Popadiuch

– za twórczość artystyczną w dziedzinie malarstwa i wyjątkowy cykl portretów osób związanych z ziemią bielską.

Zbigniew Masternak

– za wybitną twórczość literacką ze szczególnym uwzględnieniem cyklu powieściowego „Księstwo”.

Adam Migdał

– za wybitne osiągnięcia w dziedzinie rzeźby ludowej oraz propagowanie kultury i sztuki Ziemi Bocheńskiej.

Piotr Wlizło

– za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej i edukacyjnej z młodzieżą.

Teresa Sobestjańczuk

– za wybitne zasługi w animacji kultury ludowej.

Nagroda honorowa:

Zdzisław Bik

– za wieloletnią owocną współpracę z Instytutem Władysława Orkana, inspiracje do działań oraz patronat nad laureatami.

Zbigniew Masternak

Rok 2012, Słupca, województwo wielkopolskie

Kapituła:

Michał Pyrzyk (przewodniczący), Halina Murawska (sekretarz), Stanisław Bukowiec, Stanisław Dąbrowski, Eugeniusz Grzeszczak, Szymon Grzywiński, Krzysztof Józwiak, Tomasz Lewandowski, Tomasz Skoczek, Henryk Skorowski, Władysław Stępnia.

Laureaci:

Jan Sęk

– za upowszechnianie i ochronę dziedzictwa regionalnego i polonijnego oraz za zasługi w krzewieniu kultury muzycznej.

Mirosław Kossakowski

– za twórczość literacką oraz utrwalanie słowem piękna ziemi i ludzi.

Zygmunt Ból

– za twórczość artystyczną w dziedzinie rzeźbiarstwa i malarstwa oraz promowanie dziedzictwa kultury i sztuki Ziemi Bocheńskiej.

Tadeusz Kubacki

– za kronikarską dokumentację i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego Słupcy i regionu.

Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej w Słupcy

– za osiągnięcia artystyczne oraz upowszechnianie i promowanie Słupcy i Ziemi Słupeckiej.

ks. Piotr Brząkalik

– za inicjatywy duszpasterskie i społeczne oraz za upowszechnianie ponadczasowych wartości humanistycznych.

Od lewej: Tomasz Skoczek, Mirosław Szemla,
Zbigniew Mierczyk, Stanisław Dąbrowski

Rok 2013, Skarżysko-Kamienna, województwo świętokrzyskie

Kapituła:

Stanisław Dąbrowski (przewodniczący), Halina Murawska (sekretarz), Zdzisław Bik, Eugeniusz Grzeszczak, Bernard Antos, Zygmunt Mierczyk, Krzysztof Józwiak, Grzegorz Małkus, Tadeusz Skoczek, Tomasz Skoczek, Henryk Skorowski, Władysław Jakub Stępnia, Mirosław Szemla.

Laureaci:

Bernard Ładysz

– za całokształt wszechstronnej działalności artystycznej.

Lucyna Kozłowska

– za ocalenie od zapomnienia wycinanki ludowej oraz promowanie dziedzictwa kultury i sztuki regionu.

Andrzej Kozłowski

– za działalność artystyczną w dziedzinie rzeźbiarstwa oraz promowanie dziedzictwa kultury i sztuki regionu.

Marian Pilot

– za całokształt twórczości literackiej związanej z nurtem chłopskim ze szczególnym uwzględnieniem tomu esejów „Nowy matecznik”.

Towarzystwo Przyjaciół Chorych

– **Hospicjum im. bł. Edmunda Bojanowskiego w Bochni**

– za systematyczną i długoletnią opiekę nad ludźmi starszymi, niepełnosprawnymi i wykluczonymi oraz za stworzenie hospicjum domowego samotnych rolników.

Zespół Pieśni i Tańca Siedlecanie

– za wybitne osiągnięcia artystyczne w dziedzinie upowszechniania kultury ludowej.

Zbiórka ludowych pocztów sztandarowych
przed mszą świętą w intencji Ruchu Ludowego

Rok 2014, Opinogóra, województwo mazowieckie

Kapituła:

Stanisław Dąbrowski (przewodniczący), Halina Murawska (sekretarz), Artur Andrysiak, Zdzisław Bik, Magdalena Flis-Lichota, Eugeniusz Grzeszczak, Tomasz Jagodziński, Krzysztof Józwiak, Roman Kochanowicz, Sławomir Morawski, Andrzej Pietrasik, Natalia Roszkowska, Tomasz Skoczek, ks. prof. Henryk Skorowski, Mirosław Szemla, Stanisław Wójcik.

Laureaci:

Nagroda główna:

Jerzy Hoffman - wybitny polski reżyser filmowy
- za wielki wkład pracy w tworzenie polskiej kultury narodowej,
za mistrzowskie przedstawianie w filmie najwybitniejszych dzieł
literatury polskiej, za kino historyczne, które uczy i wychowuje.

Równorzędne Nagrody indywidualne:

Anna Ficoń - artystka ludowa z Żywiecczyny
- za wybitne osiągnięcia w sztuce rzeźby i w malarstwie na szkle.

Janina Kęsek - starszy kustosz

Muzeum im. Stanisława Fischera w Bochni

- za wieloletnie badania nad dziedzictwem kultury ludowej oraz historią regionu Ziemi Bocheńskiej z uwzględnieniem publikacji *Bochnia i obwód bocheński w latach 1863- 1864. W 150. rocznicę Powstania Styczniowego oraz Kariery chłopskich synów z Ziemi Bocheńskiej.*

Zofia Wiśniewska - pisarka i pedagog

pochodząca z Ziemi Limanowskiej

- za wszechstronną działalność edukacyjną, utrwalanie legend ludowych, twórczość dla dzieci oraz publicystykę przypominającą martyrologie mieszkańców wsi polskiej podczas niemieckiej okupacji.

Równorzędne Nagrody zespołowe:

Miejska Orkiestra Dęta

Ochotniczej Straży Pożarnej z Ciechanowa

- za tworzenie artystycznego krajobrazu kulturowego miasta.

Chór Melodia z Opinogóry

- za przypominanie w swojej 30 letniej aktywności twórczej etosu kultury chłopskiej blisko związanego z pracą na roli.

Stowarzyszenie Kulturalne Zespół Pieśni i Tańca „Warmia”

- za wybitne osiągnięcia w sztuce pieśni i tańca.

Uniwersytet Ludowy w Radawnicy

- za działalność w zakresie edukacji nawiązującej do najlepszych tradycji, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia i wychowania mieszkańców wsi.

Zespół „Pauza-Raz-Dwa-trzy”

- za kultywowanie dziedzictwa poezji ks. Jana Twardowskiego oraz przybliżanie w artystycznej formie Jego postaci.

SPADKOBIERCY IDEI ORKANOWSKICH

Pomysł wyróżniania ludzi aktywnych i twórczych nie jest współcześnie niczym odkrywczym ani nowatorskim. Promocyjny charakter wielu nagród jest ważnym czynnikiem mobilizującym wydawców, plastyków, muzyków. Wielcy patroni, bogaci sponsorzy, onnipotentne gazety czy czasopisma, grupy polityków sterują ideami i rynkiem dóbr kultury poprzez wyrachowaną politykę promocyjną. Wykorzystują współczesne narzędzia: media, sownicie gratyfikowane nagrody. Narzucają nieobiektywne, najczęściej sekciarskie, zasady funkcjonowania rynku sztuki i literatury. Powstają grupy artystów tworzących „pod nagrody” i realizujących styl narzucany przez mecenasów owych konkursów. Wielkie akcje mogą być pożyteczne, w Polsce narzucają jednak artystom obcy styl, naruszają suwerenność twórczą, wprowadzają coś na kształt autocenzury.

Nie wymieniając powszechnie znanych tytułów czasopism ani nazwisk związanych ze „stajniami” wydawców, nie wymieniając nazw konkursów i ich promotorów - wystarczy stwierdzić, że przynoszą one tyle indywidualnego pożytku co straty mierzonej nierównymi warunkami promocji, propagowaniem tzw. poprawności politycznej (społecznej, etycznej, itp.). Powodują powstawanie i lansowanie nieautentycznych wartości, obcych naszej polskiej tradycji. Są przyczynami społecznego i ekonomicznego wykluczenia. Organizatorzy zbiorowej świadomości tworzą swoiste getto gustów, programów, filozofii. Propagują ideowy imperializm lub zaściankowy konserwatyzm. Wypaczają rzeczywisty obraz autentycznej twórczości.

Dlatego grupa istniejących wciąż społeczników, działaczy kultury, dziennikarzy, twórców i nawet polityków (związanych z szeroko pojętym ruchem ludowym), organizatorów aktywności artystycznej polskiej prowincji, miłośników autentycznych wartości wszystkiego co lokalne, regionalne, polskie - postanowiła skorzystać z utartego schematu i stworzyć ideę nagradzania ludzi aktywnych żyjących i tworzących poza opłotkami stolic. W początkach pomysł stworzenia nagrody dla wszystkich opuszczonych przez naszą rzeczywistość okresu transformacji, nie tracących jednak ducha i zapału artystycznego miał wyraźny aspekt socjalny.

Oto dowiadujemy się, że wybitnemu polskiemu prozaikowi, współtwórcy całego nurtu w naszej literaturze współczesnej umiera żona, jedyna jego opiekunka i żywicielka. Wybitny artysta żyje i nadal tworzy, ale posiadając wyraźny stygmat czasu minionego nie znajduje wydawców. Żył i tworzył w Polsce Ludowej (stygmatyzowanej skrótem PRL), nie dokonał publicznej autolustracji, nie zmienił poglądów politycznych, nie wziął udziału w rewolucji społecznej stojącej u źródeł ostatniej transformacji, nie zszedł w odpowiednim czasie do podziemia... Skazano go więc na niebyt... Ponieważ jako artysta nie zadbał o opłacanie sobie składek na ubezpieczenie społeczne zostaje - po śmierci żony - sam ze swoją biedą. Pisze wiersze bowiem - jak sam mawia - krótsze formy wydawcy szybciej upowszechnią z powodów mniejszych kosztów.

Oto ktoś informuje, że dwóch wybitnych artystów słowa; poeta i satyryk - zapadają na chorobę naszych czasów wymagającą drogiej radioterapii i specjalistycznego leczenia chemicznego. Znany profesor medycyny litościwie przyjmuje ich do swej kliniki, bezinteresownie operuje i proponuje standardowe leczenie zgodne z nie-ludzkimi polskimi normami organizacji służby zdrowia. Lojalnie jednak informuje, że proponowana terapia ma jedynie zapobiegać. Leczyć mogą drogie zagraniczne medykamenty, na które artystów słowa nie stać.

Kolejny przykład objawił się z pełną brutalnością pewnego zimnego poranka. Znany rzeźbiarz, wielokrotnie wyróżniany swego czasu nagrodami państwowymi i resortowymi, peregrynuje po urzędach z swoimi orderami i dyplomami usiłując odsprzedać je kiedysiejszym ofiarodawcom za parę groszy. Bezduśność

ludzi pozwala jedynie na czas jakiś „załatwić” mu opiekę w ośrodku dla nerwowo i psychicznie chorych. Nikogo nie obchodziło to, że twórca całej serii do dziś podziwianych dzieł, nie potrafił przystosować się do nowych czasów i płacił za transformację polityczną i ekonomiczną tak wielką cenę. Nie mamy współcześnie instytucji bądź ludzi, którzy potrafiliby wykorzystać ten twórczy niepokój artysty w celach zarobkowych. Jego dzieła sztuki wystawiane w muzeach zagranicznych nie znajdują już nabywców, bo teraz się ich nie promuje.

Inne przykre doświadczenia to wielomiesięczne nieskuteczne starania o wydawanie dzieł wybitnych artystów z niewielkich ośrodków, bezskutecznie wnioskowania do odpowiedzialnych instytucji o nagrody, zapomogi, emerytury twórcze, próby stworzenia stypendiów artystycznych dla wybitnych-wykluczonych z różnych regionów naszej ojczyzny...

W takiej to atmosferze inaugurowano w roku 2001 działalność społecznej kapituły Nagrody im. Władysława Orkana (1875 - 1930). „Ojcami założycielami” idei stałej opieki nad wybitnymi artystami polskiej prowincji, ale też propagowania osiągnięć gospodarczych i intelektualnych tych przedstawicieli Polski regionalnej i lokalnej, którzy - bez względu na trudności i kłopoty powodowane przez naszą siermiężną rzeczywistość - tworzą i rozwijają kulturę narodową byli: Stanisław Kolbusz, Jarosław Kalinowski, Czesław Siekierski i Tadeusz Skoczek. Założenia programowe tej nagrody wprost nawiązywały do ideałów jej patrona, wybitnego pisarza, twórcy nowożytnych założeń ruchów regionalistycznych. Przesłaniem jego wierszy, dramatów i prozy - niesłusznie zapomnianym, bo wynikającym z ideałów dziewiętnastowiecznej młodopolszczyzny - było wielkie dzieło obrony ludzi biednych, wykluczonych, poniżanych, wyzyskiwanych oraz pokrzywdzonych przez los, politykę i warunki społeczne. Celem nadrzędnym zaś - używając współczesnego języka - było dążenie do zrównania warunków życia i tworzenia dla wszystkich zdolnych, aktywnych, twórczych. Nagroda podkreślać miała wartości działalności artystycznej, ale też służyć wsparciem i pomocą wszystkim, którzy potrzebują przyjacielskiej dłoni, również tym znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Leszek Żuliński - autor pierwszego statutu nagrody

- pisał, że „nagroda łączy w swej idei promocję sztuki i talentu”, dodając też, że przyznawana będzie artystom i twórcom różnych dziedzin kultury, „ze szczególną preferencją” dla przedstawicieli małych ośrodków i wsi oraz polskiej prowincji.

Do roku 2010 nagrodzono 44 osoby i jedno wydawnictwo. To jest wielkie osiągnięcie społecznych organizatorów, wokół idei orkanowych stworzył się samoistny ruch intelektualny i społeczny. Nagroda im. Władysława Orkana ma już swoją markę, w Internecie możemy przeczytać kilka tysięcy informacji poświęconych tej idei. Wielu nagrodzonych podaje wiadomości o uhonorowaniu na swoich stronach internetowych, portale społecznościowe wymieniają uwagi o poszczególnych beneficjentach. Piszą o „orkanach” gazety regionalne i lokalne, politycy, samorządowcy. Strony poszczególnych gmin i miast, organizatorów corocznej gali, zamieszczają sprawozdania, fotoreportaże. Patronujący nagrodzie Tygodnik „Przegląd” oraz „Ziemia Bocheńska” zamieszczają artykuły informacyjne i publicystyczne. Stowarzyszenie Rozwoju Regionu” pierwszy patron i mecenas nagrody oraz Fundacja im. Karola Eugeniusza Lewakowskiego obecny patron informują swoich członków i sympatyków o naszych akcjach. Leszek Howath, stały partner organizatorów towarzyszy wszystkim działaniom poprzez swój znany portal www.potrawyregionalne.pl.

Myśl ideowa Władysława Orkana żyje, żyją jego koncepcje konstytuujące ruch regionalistyczny. Przyjedzie też czas przypomnienia jego dorobku literackiego...

Bochnia, 10.10.2010
Tadeusz Skoczek

DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

IV Edycja Nagrody Orkana (2005).
Wręczenie nagrody dla Witolda Knychalskiego w Łodzi.
Od lewej, na pierwszym planie Barbara Knychalska
(odbierająca nagrodę w imieniu ciężko chorego męża - Witolda),
Stanisław Kolbusz, Janusz Domański, Tadeusz Skoczek, Jan Sęk.

IV Edycja Nagrody Orkana, Zakopane (2005).
 U góry: Ferdynand Nawratil, Jan Sęk i Stanisław Szlezzyngier
 nad grobem Władysława Orkana w Zakopanem.
 Na dole: Józef Baran i Bolesław Faron

Kapituła Nagrody (2007).

U góry, od lewej: Maksymilian Klank, Jarosław Kalinowski, Tadeusz Skoczek.
 Na dole, od lewej: Stanisław Kolbusz, Mariusz Suchecki, Leszek Horwath,
 Jarosław Kalinowski, Maksymilian Klank, Jan Sęk i Rudolf Borusiewicz

Gala VIII edycji Nagrody Orkana w Żywcu (2009).
 Od góry: Laureaci, od lewej: Katarzyna Buszydlik, Maria Fiderkiewicz,
 Barbara Krężolek-Paluchowa, Józefa Kuchta, Jerzy Skrobot,
 Franciszek Jerzy Stefaniuk, Jan Wysogład.
 Niżej: Laureat Józef Hulka.

Gala VIII edycji Nagrody Orkana w Żywcu (2009).
 Od góry: płk dyplomowany Stanisław Dąbrowski (laureat),
 Jarosław Kalinowski. Mirosław Szemla.
 Nieco niżej: Mirosław Szemla z plakieta Nagrody Orkana.
 Na dole: Zespół Pieśni i Tańca „Ziemia Żywiecka”.

Fotoskład i korekta
Natalia Roszkowska

ISBN 978-83-61924-20-3